

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський державний університет
імені Петра Могили

Попова Л.Г.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
з латинської мови
для студентів I курсу спеціальності
«Фізична реабілітація»

Випуск № 135

Видавництво ЧДУ ім. Петра Могили
Миколаїв – 2009

УДК 811.124(07)
ББК 81.2
П 58

*Рекомендовано до друку кафедрою романської філології
ЧДУ ім. Петра Могили (протокол № 6 від 28.05.2009 р.).*

*Рекомендовано до друку вченою радою ЧДУ ім. Петра
Могили (протокол № 2 від 08.10.2009 р.).*

Рецензенти:

Каірова Т.С., к.філол.н., проф., зав. кафедри романської
філології ЧДУ ім. Петра Могили;

Зінченко Т.М., к.мед.н., доцент кафедри фізичної реабілітації
ЧДУ ім. Петра Могили.

Попова Л.Г.

П 58

Методичні вказівки з латинської мови для студентів
I курсу спеціальності «Фізична реабілітація». – Миколаїв:
Видавництво ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. – Вип. 135. – 48 с.
(Методична серія)

«Методичні вказівки з латинської мови для студентів
I курсу спеціальності «Фізична реабілітація» створений для
студентів факультету медико-екологічних наук та містить
тематичний план, матеріал необхідний для засвоєння латинської
медичної термінології, завдання до тем, тести для перевірки
знань студентів, латинські прислів'я та афоризми.

УДК 811.124(07)
ББК 81.2

© Попова Л.Г., 2009
© ЧДУ ім. Петра Могили, 2009

ЗМІСТ

Передмова	5
Розподіл навчального часу і види занять відповідно до навчального плану	7
Тематичний план	8
Завдання до тем	10
Тема 1. Алфавіт. Вимова	10
Тема 2. Наголос	11
Тема 3. Граматичні категорії іменника. Огляд відмін іменника	12
Тема 4. Огляд прикметників. Узгодження іменників з прикметниками	13
Тема 5. Перша відміна іменників (<i>declinatio prima</i>)	14
Тема 6. Друга відміна іменників (<i>declinatio secunda</i>)	16
Тема 7. Прикметники I-II відміни. Суфікси прикметників I-II відміни	17
Тема 8. Структура анатомічних термінів. Узгоджене та неузгоджене означення	19
Тема 9. Граматичні категорії дієслова. Теперішній час дійсного способу активного стану (<i>Praesens indicativi activi</i>)	21
Тема 10. Теперішній час дійсного способу пасивного стану (<i>Praesens indicativi passivi</i>)	21
Тема 11. Структура клінічних термінів	22
Тема 12. Третя відміна іменників (<i>declinatio tertia</i>). Типи відмінювання	24
Тема 13. Іменники чоловічого роду третьої відміни	25
Тема 14. Іменники жіночого роду третьої відміни	26
Тема 15. Іменники середнього роду третьої відміни	28
Тема 16. Особливості третьої відміни	29
Тема 17. Прикметники третьої відміни. Суфікси прикметників третьої відміни	30
Тема 18. Дієприкметник теперішнього часу активного стану	32
Тема 19. Дієприкметник минулого часу пасивного стану	33
Тема 20, 21. Ступені порівняння прикметників (<i>Gradus comparationis</i>). Ступені порівняння, утворені від різних основ. Неповні ступені порівняння прикметників	34
Тема 22. Прислівник (<i>Adverbium</i>)	35

Тема 23. Четверта відміна іменників (declinatio quarta)	35
Тема 24. П'ята відміна іменників (declinatio quinta)	36
Тема 25. Числівники (Numeralia)	37
Тема 26. Займенники (Pronomina)	38
Тема 27. Прийменники. Словотвір. Найважливіші суфікси іменників	38
Тести	42
Латинські прислів'я та афоризми	45

ПЕРЕДМОВА

Навчальний предмет «Латинська мова» вивчається студентами на першому курсі за спеціальністю «Фізична реабілітація» у I-II триместрах.

Мета дисципліни: оволодіння сучасною медичною термінологією, отримання студентами знань з елементарного курсу латинської граматики як бази необхідної для свідомого засвоєння анатомо-гістологічної номенклатури.

Завдання дисципліни: навчити студентів читати і писати латинські та латинізовані грецькі медичні терміни, перекладати прості латинські тексти, вивчити необхідний лексичний мінімум відповідно до певних розділів латинської граматики – це іменники 5-ти відмін, прикметники I-II та III відміни, ступені порівняння прикметників тощо. Виробити навички роботи зі словником. Вивчити найуживаніші латинські медичні вирази та афоризми.

Після вивчення дисципліни студенти повинні:

Знати:

- основи латинської граматики;
- лексичний мінімум з анатомічної термінології;
- грецькі словотворчі елементи, найбільш необхідні для розуміння клінічної термінології;
- принципи утворення складених анатомічних термінів;
- структуру клінічних термінів;
- знати латинські медичні вирази та афоризми.

Уміти:

- читати латинською мовою;
- перекладати прості медичні тексти;
- працювати зі словником;
- правильно вживати латинські анатомічні та клінічні терміни.

Мати уяву про те, що латинська мова є основою медичної термінології, отже, одним із важливих компонентів сучасної медичної науки.

Склад дисципліни подано з урахуванням вивчення студентами курсів «Анатомія людини», «Фізіологія людини».

Основними видами роботи є практичні заняття та самостійна робота з анатомічною термінологією. В ході практичних занять студенти повинні ознайомитися з принципами утворення як анатомічних, так і клінічних термінів.

Специфікою курсу є його суто термінологічна спрямованість. Результатом вивчення дисципліни буде проведення заліку після II триместру як остаточного контролю знань.

Методичні вказівки містять пояснення про структуру анатомічних та клінічних термінів, лексичні мінімуми, грецькі дублети до латинських іменників, різноманітні вправи, тести для перевірки знань студентів, латинські афоризми.

Методичні вказівки створено з урахуванням вимог програми з латинської мови для студентів спеціальності «Фізична реабілітація».

Для ефективного засвоєння програмного матеріалу, кожне заняття базується на певній лексиці, щойно набуті знання закріплюються на практиці за допомогою вправ.

РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ І ВИДИ ЗАНЯТЬ ВІДПОВІДНО ДО НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ

Триместр	Всього	Розподіл за триместрами та видами занять			Форма атестації
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	
1	42	–	28	14	–
2	37	–	26	11	залік
Разом	79	–	54	25	–

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Розподіл навчального часу за темами

№ заняття	Назва теми практичного заняття	Розподіл навчального часу		
		Усього	Практичні заняття	Самостійна робота
1	Алфавіт. Вимова	3	2	1
2	Наголос	3	2	1
3	Граматичні категорії іменника. Огляд відмін іменника	3	2	1
4	Огляд прикметників. Узгодження іменників з прикметниками	3	2	1
5	Перша відміна іменників (declinatio prima)	3	2	1
6	Друга відміна іменників (declinatio secunda)	3	2	1
7	Прикметники I-II відміни. Суфікси прикметників I-II відміни	3	2	1
8	Структура анатомічних термінів. Узгоджене та неузгоджене означення	3	2	1
9	Граматичні категорії дієслова. Теперішній час дійсного способу активного стану (Praesens indicativi activi)	3	2	1
10	Теперішній час дійсного способу пасивного стану (Praesens indicativi passivi)	3	2	1
11	Структура клінічних термінів	3	2	1
12	Третя відміна іменників (declinatio tertia). Типи відмінювання	3	2	1
13	Іменники чоловічого роду третьої відміни	3	2	1
14	Іменники жіночого роду третьої відміни	3	2	1
15	Іменники середнього роду третьої відміни	3	2	1

**Методичні вказівки з латинської мови
для студентів I курсу спеціальності «Фізична реабілітація»**

16	Особливості третьої відміни	3	2	1
17	Прикметники третьої відміни. Суфікси прикметників третьої відміни	3	2	1
18	Дієприкметник теперішнього часу активного стану	3	2	1
19	Дієприкметник минулого часу пасивного стану	3	2	1
20	Ступені порівняння прикметників (Gradus comparationis)	3	2	1
21	Ступені порівняння, утворені від різних основ. Неповні ступені порівняння прикметників	3	2	1
22	Прислівник (Adverbium)	3	2	1
23	Четверта відміна іменників (declinatio quarta)	3	2	1
24	П'ята відміна іменників (declinatio quinta)	3	2	1
25	Числівники (Numeralia)	3	2	1
26	Займенники (Pronomina)	2	2	–
27	Прийменники. Словотвір. Найважливіші суфікси іменників	2	2	–
	Усього	77	54	23

ЗАВДАННЯ ДО ТЕМ

Тема 1 АЛФАВІТ. ВИМОВА

Вправа 1

Прочитайте анатомічні терміни, поясніть вимову голосних та приголосних:

anatomia – анатомія, atlas – атлант, linea – лінія, vertebra – хребець, columna – стовб, facies – обличчя, costa – ребро, fovea – ямка (кругла), fossa – ямка (продовгувата), processus – відросток.

Вправа 2

Впишіть терміни, в яких літера c вимовляється як українське ц:

oculus – око, articulatio – суглоб, cervix – шия, cervicalis – шийний, caput – голова, cellula – клітинка, cutus – міхур, facies – обличчя, superficialis – поверхневий, crista – гребінь, arcus – дуга, cornu – ріг, cartilago – хрящ, caroticus – сонний.

Вправа 3

Прочитайте терміни, зверніть увагу на вимову літер g і h:

glandula – залоза, hiatus – щілина, lingua – язик, hepаr – печінка, homo – людина, margo – край, sagitta – стріла, histologia – гістологія.

Вправа 4

Прочитайте, впишіть терміни, в яких літера s вимовляється як українське з:

sutura – шов, incisura – вирізка, sinister – лівий, processus – відросток, canalіs – канал, basis – основа, sulcus – борозна, atlas – атлант, nasus – ніс, venosus – венозний, fissura – щілина, corpus – тіло.

Вправа 5

Прочитайте, зверніть увагу на вимову дифтонгів:

vertebrae – хребці, costae – ребра, suturae – шви, arteriae – артерії, auris – вухо, cauda – хвіст, aponeurosis – апоневроз, сухожильне розтягнення, coelia – черевна порожнина, caecus – сліпий.

Вправа 6

Прочитайте, зверніть увагу на вимову буквосполучень qu, ngu, ti:

scuama – луска, sanguis – кров, unguis – ніготь, linguла – язичок, liquor – рідина, aquosus – водний, substantia – речовина, articulatio – суглоб.

Вправа 7

*Прочитайте, зверніть увагу на вимову грецьких буквосполучень **ch, ph, th, rh**:*

thorax – грудна клітина, nucha – потилиця, concha – раковина, sphenoidalis – клиноподібний, brachium – плече, rharpe – шов, diaphragma – діафрагма, lymphā – лімфа, phalanx – фаланга, thoracicus – грудний, pharynx – глотка.

Тема 2 НАГОЛОС

Вправа 1

Прочитайте, визначте довготу або короткість передостаннього складу, поставте наголос:

columna – стовб, processus – відросток, linea – лінія, facies – обличчя, crista – гребінь, palpebra – повіка, profundus – глибокий, fovea – ямка, ligamentum – зв'язка, superior – верхній, inferior – нижній, transversus – поперечний, sinister – лівий, spatium – проміжок.

Вправа 2

Прочитайте, вишийте в один стовпчик терміни з довгими суфіксами, а в інший – з короткими:

commissura – спайка, комиссура, coronalis – коронарний, sagittalis – стрілоподібний, geniculum – колінце, glandula – залоза, musculus – м'яз, tuberculum – горбик, verticalis – вертикальний, apertura – отвір, nodus – вузол, nodulus – вузлик, fovea – ямка, foveola – ямочка, alveolus – пухирець.

Вправа 3

Прочитайте, дотримуючись правил наголосу, терміни, що позначають частини людського тіла:

Caput – голова

Cranium – череп, vertex – верхівка, frons – лоб, occiput – потилиця, tempora – скроні, auris – вухо.

Facies – обличчя

Oculus – око, supercilium – бров, palpebrae – повіки, nasus – ніс, os (oris) – рот, labia – губи, mentum – підборіддя, bucca – щока.

Collum – шия

Larynx – гортань, pharynx – глотка, trachea – трахея.

Truncus – тулуб

Thorax – грудна клітина, dorsum – спина, columna vertebralis – хребет, abdomen – живіт, pelvis – таз.

Membra – кінцівки

Membrum superius – верхня кінцівка, рука

Brachium – плече, cubitum – лікоть, antebrachium – передпліччя, manus – рука, pollex – великий палець руки, index – вказівний палець, digitus – палець.

Membrum inferius – нижня кінцівка, нога

Femur – бедро, genu – коліно, crus – гомілка, pes – стопа, calx – п'ята, hallux – великий палець ноги.

**Тема 3
ГРАМАТИЧНІ КАТЕГОРІЇ ІМЕННИКА. ОГЛЯД ВІДМІН
ІМЕННИКА**

Анатомічний лексичний мінімум іменників п'яти відмін

I відміна	arteria, ae f costa, ae f clavicula, ae f scapula, ae f vertebra, ae f	артерія ребро ключиця лопатка хребець
II відміна	musculus, i m nervus, i m ventriculus, i m cranium, ii n cerebrum, i n dorsum, i n ligamentum, i n	м'яз нерв шлунок череп головний мозок спина зв'язка
III відміна	coecum, ygis m pulmo, onis m thorax, acis m	куприк легеня грудна клітка
	articulatio, onis f cartilago, inis f cervix, icis f	суглоб хрящ шия
	caput, itis n os, ossis n occiput, itis n	голова кістка потилиця
IV відміна	arcus, us m meatus, us m processus, us m sinus, us m	дуга прохід відросток пазуха
V відміна	facies, ei f superficies, ei f	обличчя поверхня

Вправа 1

Визначте відміну іменників:

bursa, ae f; margo, inis m; dorsum, i m; plexus, us m; facies, ei f; axis, is f; homo, inis m; fundus, i m; cornu, us m; ala, ae f.

Вправа 2

Визначте основу іменників:

costa, costae; ulna, ulnae; nervus, nervi; bronchus, bronchi; cancer, cancri; mater, matris; os, oris; cor, cordis; trauma, traumatis; species, speciei; status, status; tendo, tendinis; os, ossis.

Вправа 3

Допишіть словникову форму іменника:

planta, ...; sanguis, ...; series, ...; arcus, ...; aqua, ...; larynx, ...; cortex, ...; musculus, ...; collum, ...; genu, ...; rabies, ...; radix, ...; oculus, ...

Тема 4

ОГЛЯД ПРИКМЕТНИКІВ. УЗГОДЖЕННЯ ІМЕННИКІВ З ПРИКМЕТНИКАМИ

Анатомічний лексичний мінімум прикметників I-II відміни

Caecus, a, um	сліпий
cavus, a, um	порожнистий
crassus, a, um	товстий
dexter, tra, trum	правий
durus, a, um	твердий
gastricus, a, um	шлунковий
magnus, a, um	великий
obliquus, a, um	косий
opticus, a, um	зоровий
parvus, a, um	малий
pius, a, um	м'який
sinister, tra, trum	лівий
squamosus, a, um	лускатий
styloideus, a, um	шиловидний
transversus, a, um	поперечний
vagus, a, um	блукаючий
zygomaticus, a, um	вличний

Анатомічний лексичний мінімум прикметників III відміни

brachialis, e	плечевий
facialis, e	лицьовий
lumbalis, e	поперековий
maxillaris, e	верхньощелепний
occipitalis, e	потиличний
ovalis, e	овальний
radialis, e	променевиий
sacralis, e	крижовий
sublingualis, e	під'язиковий
submandibularis, e	піднижньощелепний
temporalis, e	скроневий
teres, e	круглий
ulnaris, e	ліктьовий

Вправа 1

Узгодьте прикметники I-II відміни з іменниками та перекладіть українською мовою:

ventriculus, i m (dexter, tra, trum; sinister, tra, trum), musculus, i m (obliquus, a, um; transversus, a, um), vena, ae f (cavus, a, um; gastricus, a, um), atrium i n (sinister, tra, trum; dexter, tra, trum), nervus, i m (opticus, a, um; vagus, a, um), intestinum, i n (crassus, a, um; caecus, a, um), sutura, ae f (squamosus, a, um; transversus, a, um), pulmo, onis m (dexter, tra, trum; sinister, tra, trum), processus, us m (styloideus, a, um; zygomaticus, a, um), manus, us f (dexter, tra, trum; sinister, tra, trum), mater, tris f (durus, a, um; pius, a, um), tuber, eris n (parvus, a, um; magnus, a, um).

Вправа 2

Узгодьте прикметники III відміни з іменниками та перекладіть українською мовою:

os, ossis n (occipitalis, e; temporalis, e), glandula, ae f (submandibularis, e; sublingualis, e), nervus, i m (ulnaris, e; radialis, e), plexus, us m (sacralis, e; lumbalis, e), arteria, ae f (facialis, e; maxillaris, e), foramen inis n (ovalis, e; occipitalis, e), musculus, i m (brachialis, e; teres, etis), vertebra, ae f (lumbalis, e; sacralis, e).

**Тема 5
ПЕРША ВІДМІНА ІМЕННИКІВ
(declinatio prima)**

Лексичний мінімум

arteria, ae f	артерія
aorta, ae f	аорта

Методичні вказівки з латинської мови

для студентів I курсу спеціальності «Фізична реабілітація»

apertura, ae f	отвір
cellula, ae f	клітина
clavicula, ae f	ключиця
costa, ae f	ребро
columna, ae f	стовб
concha, ae f	вушна раковина
crista, ae f	гребінь
fascia, ae f	оболонка м'язів
fissura, ae f	щілина
fovea, ae f	ямка
fossa, ae f	ямка, заглибина
fibula, ae f	мала гомілкорова кістка
gingiva, ae f	десна
glandula, ae f	залоза
incisura, ae f	вирізка
lamina, ae f	пластинка
lingua, ae f	язик
mamma, ae f	грудна залоза
mandibula, ae f	нижня щелепа
maxilla, ae f	верхня щелепа
membrana, ae f	перетинка, оболонка
nucha, ae f	потилиця
palpebra, ae f	повіка
patella, ae f	надколінок
scapula, ae f	лопатка
spina, ae f	ость, гребінь, шип
substantia, ae f	речовина
sutura, ae f	шов
tibia, ae f	велика гомілкорова кістка
tunica, ae f	оболонка
ulna, ae f	ліктьорова кістка
vertebra, ae f	хребець
vesica, ae f	міхур

Грецькі дублети до латинських іменників I відміни

aqua	hydr-	вода
glandula	aden-	залоза
lingua	gloss-	язик
medulla spinalis	myel-	спинний мозок
palpebra	blephar-	повіка

planta	phyt-	рослина
vena	phleb-	вена
vertebra	spondyl-	хребець
vesica urinaria	cyst-	сечовий міхур
vesica fellea	cholecyst-	жовчний міхур
vita	bi-	життя

Вправа 1

Перекладіть речення українською мовою:

1. Aorta et arteriae. 2. Gingivae. 3. Glandulae. 4. Spina scapulae. 5. Fractura clavicularum et costarum. 6. Incisura scapulae. 7. Incisura mandibulae. 8. Columna vertebrarum. 9. Linea nuchae. 10. Fovea nuchae. 11. Invia est in medicina via sine lingua Latina.

Слова до вправи:

fractura, ae f – перелом;
est – є;
et – і.

Тема 6 ДРУГА ВІДМІНА ІМЕННИКІВ (declinatio secunda)

Лексичний мінімум

cancer, cri m	рак
cerebrum i n	головний мозок
collum, i n	шия
cranium, i n	череп
digitus, i m	палець
dorsum, i n	спина
humerus, i m	плече
intestinum, i n	кишка
labium, i n	губа
ligamentum, i n	зв'язка
musculus, i m	м'яз
nasus, i m	ніс
nervus, i m	нерв
oculus, i m	око
sternum, i n	грудина
sulcus, i m	борозна
ventriculus, i m	шлунок, шлуночок

Грецькі дублети до латинських іменників II відміни

Чоловічий рід	cancer	carcin-	рак
	digitus	dactyl-	палець
	humerus	brachi-	плече
	musculus	my-	м'яз
	nasus	rhin-	ніс
	nervus	neur-	нерв
	oculus	ophthalm-	око
	ventriculus	gastr-	шлунок
Середній рід	cerebrum	encephal-	головний мозок
	crassum	col-	товста кишка
	intestinum	enter-	кишка
	labium	cheil-	губа
	ligamentum	desm-	зв'язка
	medicamentum	pharmac-	лікарський засіб
	rectum	proct-	пряма кишка
	venenum	toxic-, tox-	отрута

Вправа 1

Перекладіть українською мовою:

1. Trachea et bronchi. 2. Collum costae. 3. Cancer ventriculi. 4. Musculus colli. 5. Fractura digitorum. 6. Musculus dorsi. 7. Morbi nervorum. 8. In cavo nasi. 9. Ligamentum nuchae. 10. Fundus oculi. 11. Angulus fissurae oculi. 12. Morbi gingivarum et labiorum. 13. In oculo sinistro. 14. Fractura humeri dextri. 15. In cranio cerebrum situm est (розташований).

Тема 7
ПРИКМЕТНИКИ I-II ВІДМИНИ.
СУФІКСИ ПРИКМЕТНИКІВ I-II ВІДМИНИ

Лексичний мінімум

Arteriosus, a, um	артеріальний
cavus, a, um	порожній, порожнистий
coronarius, a, um	коронарний
coccygeus, a, um	куприковий
cutaneus, a, um	шкірний
dexter, tra, trum	правий
durus, a, um	твердий
externus, a, um	зовнішній
felleus, a, um	жовчний

gastricus, a, um	шлунковий
incisivus, a, um	різцевий
internus, a, um	внутрішній
latus, a, um	широкий
longus, a, um	довгий
magnus, a, um	великий
medius, a, um	середній
mucosus, a, um	слизовий
nervosus, a, um	нервовий
obliquus, a, um	косий
palatinus, a, um	піднебінний
profundus, a, um	глибокий
sinister, tra, trum	лівий
spinosus, a, um	остистий
spongiosus, a, um	губчастий
spurius, a, um	несправжній
squamosus, a, um	лускатий
thoracicus, a, um	грудний
transversus, a, um	поперечний
verus, a, um	справжній
zygomaticus, a, um	виличний

Грецькі дублети до латинських прикметників I-II відміни

Albus, a, um	leuc-, leuk-	білий
magnus, u, um	macr-, megal-	великий
multus, a, um	poly-	численний
novus, a, um	neo-	новий
parvus, a, um	micr-, olig-	малий
ruber, bra, brum	erythr-	червоний
cinereus, a, um	polio-	сірий

Вправа 1

Перекладіть речення українською мовою:

- Vena cava.
- Aorta thoracica.
- Vertebrae thoracicae.
- Musculi obliqui et recti.
- Musculus deltoideus.
- Musculus colli longus.
- Arteria coronaria dextra.
- Sutura squamosa cranii.
- Costae verae et spuriae sunt (ε).
- Inter musculos distinguimus (ми розрізняємо) musculos rectos, obliquos, transversos.
- In calvaria multae suturae sunt.
- Incisura mandibulae profunda est (ε).

Вправа 2

Утворіть прикметники з суфіксом **-os-us**, додаючи його до основи іменників:

Мускулистий (musculus, і m – м'яз), остистий (spina, ae f – ость), дірчастий (foramen, foraminis n – отвір), волокнистий (fibra, ae f – волокно), губчастий (spongia, ae f – губка).

Вправа 3

Утворіть прикметники з суфіксами: а) **-ic-us**; б) **-e-us**, додаючи їх до основи іменників:

а) виличний (zygoma, zygomatis n – вилиця), очний (ophthalmos, і m – око), тазовий (pelvis, is f – таз);

б) хрящовий (cartilago, cartilaginis f – хрящ), кістковий (os, ossis n – кістка), глотковий (pharynx, pharyngis m – глотка).

Вправа 4

Проаналізуйте терміни за їх складом та перекладіть українською мовою:

Leukeaemia, oligotrophia, erythrophobia, leucopenia, polyuria, poliomyelitis, polyarthritis.

Тема 8 СТРУКТУРА АНАТОМІЧНИХ ТЕРМІНІВ. УЗГОДЖЕНЕ ТА НЕУЗГОДЖЕНЕ ОЗНАЧЕННЯ

Анатомічні терміни можуть бути:

1. Однослівними, тобто складатися з одного іменника. Наприклад: costa – ребро.

2. Двослівними, тобто складатися з іменника та означення до нього. Наприклад: processus zygomaticus – виличний відросток, facies cerebri – поверхня головного мозку.

3. Багатослівними, тобто складатися з іменника та декількох означень до нього. Наприклад: ligamentum transversum profundum – поперечна глибока зв'язка, fovea cranii media – середня ямка черепа.

У медичній термінології означення стоїть, як правило, після означуваного слова. Означення бувають узгодженими та неузгодженими.

Узгоджене означення виражається прикметником, діеприкметником, іноді іменником, узгоджується з означуваним словом у роді, числі та відмінку. Наприклад: musculus rectus – прямий м'яз, musculus extensor – м'яз розгинач. Якщо іменник має декілька узгоджених означень, тоді першим стоїть те, яке виражає приналежність до органу або частини

тіла, а потім те, що уточнює форму або розташування у просторі. Наприклад: arteria gastrica dextra – права шлункова артерія.

Неузгоджене означення виражається іменником у родовому відмінку. Наприклад: arcus aortae – дуга аорти. Якщо до означуваного слова відносяться два означення: неузгоджене та узгоджене, тоді неузгоджене стоїть перед узгодженим. Наприклад: fissura cerebri transversa – поперечна щілина мозку.

У деяких анатомічних термінах неузгоджене означення стоїть після узгодженого, що викликано внутрішньою логікою терміна. Наприклад: vena coronaria ventriculi – коронарна вена шлунка.

Вправа 1

Якими частинами мови виражені означення у термінах:

1. Vertebra thoracica – грудний хребець. 2. Facies interna – внутрішня поверхня. 3. Facies cerebri – мозкова поверхня. 4. Foramen rotundum – круглий отвір. 5. Musculus sphincter – сфінктер (м'яз-стискач). 6. Canalis opticus – зоровий канал.

Вправа 2

Прочитайте, перекладіть, напишіть терміни з узгодженим означенням:

1. Substantia compacta. 2. Os breve. 3. Substantia spongiosa. 4. Os coxae. 5. Musculus levator. 6. Os flavum. 7. Facies interna. 8. Facies articularis. 9. Margo zygomaticus. 10. Tuber maxillae. 11. Musculus extensor. 12. Margo frontalis.

Вправа 3

Прочитайте, перекладіть, напишіть терміни з неузгодженим означенням:

1. Spina scapulae. 2. Intestinum caecum. 3. Arcus aortae. 4. Nervus facialis. 4. Cavum nasi. 5. Nervus trigeminus. 6. Articulatio humeri. 7. Mandibula magna. 8. Ventriculus sinister. 9. Angulus sterni.

Слова до вправ:

coxa, ae f – бедро;
extensor, oris m – розгинач;
flavus, a um – жовтий;
levator, oris m – підіймач;
trigeminus, a, um – трійчастий.

Тема 9

ГРАМАТИЧНІ КАТЕГОРІЇ ДІЄСЛОВА. ТЕПЕРІШНІЙ ЧАС ДІЙСНОГО СПОСОБУ АКТИВНОГО СТАНУ (Praesens indicativi activi)

Вправа 1

Перекладіть речення українською мовою:

1. Medicus fracturam costae curat. 2. Vertebrae columnnam formant. 3. Natura sanat, medicus curat. 4. Medicus cavum nasi curat. 5. Medicus medicamentum dat. 6. Musculi organismi humani forma varii sunt. 7. Morbi acuti et chronici sunt. 8. Collega medicus est. 9. Collega bene laborat. 10. Dum vivimus, laborare debemus. 11. Aegrotus male dormit. 12. Male auditis. 13. Medicus bene diagnoscit. 14. Multum lego et scribo. 15. Cerebrum ex cellis nervosis et fibris constat. 16. Dum vivis, sperare debes.

Слова до вправи:

aegrotus, i m – хворий;
cella, ae f – клітина;
dum – доки;
fibra, ae f – волокно.

Тема 10

ТЕПЕРІШНІЙ ЧАС ДІЙСНОГО СПОСОБУ ПАСИВНОГО СТАНУ (Praesens indicativi passivi)

Вправа 1

Перекладіть речення українською мовою:

1. Inter musculos musculi recti, obliqui et transversi distinguuntur. 2. Cerebrum et cerebellum membranis teguntur. 3. Cibus in ventriculo coquitur. 4. Medicamenta per os sumuntur. 5. Bene dignoscitur, bene curatur. 6. Nonnulli morbi physiotherapia bene curantur. 7. Maxilla immobilis est, mandibula vero movetur. 8. Natura continenter mutatur et novatur. 9. Lingua tunica mucosa tegitur. 10. Costae dividuntur in costas veras et costas spurias. 11. Materia saepe movetur. 12. Musculi fascis teguntur. 13. Morbi non eloquentia, sed remediis curantur.

Слова до вправи:

continenter – постійно;
cibus, i m – їжа;
eloquentia, ae f – красномовство;
remedium, i n – ліки.

Тема 11 СТРУКТУРА КЛІНІЧНИХ ТЕРМІНІВ

Клінічні терміни складаються з двох важливих компонентів: грецького кореня, який позначає назву органа або частини тіла і терміноелемента, який позначає стан, дію або науку.

Якщо терміноелемент починається з приголосної, тоді між коренем і терміноелементом ставиться сполучна голосна **-o-**. Наприклад: му-**o**-tomia.

У клінічних термінах утворених за допомогою терміноелементів, що закінчуються на **-ia**, наголос падає за правилами грецької мови на голосний **-i**, окрім слова: **anatomia** і термінів, утворених з терміноелементом **-logia**.

Крім того, клінічний термін може складатися з грецького кореня і суфікса або префікса і терміноелемента. Наприклад: haemat-oma, hyper-tonia.

Терміноелементи

-aemia	стан крові
-algesia	підвищена больова чуттєвість
-algia	біль
-ectasia	розширення
-ectomy	видалення, відрізання
-ergia	реактивність, діяльність організму
-graphia	метод обстеження органа, фотографування органа
-gramma	(запис) результат обстеження у вигляді графічного зображення роботи органа
-iatria	лікування хвороб
-logia	наука
-lysis	розпад, руйнування
-malacia	розм'якшення
-mnnesia	пам'ять
-mycosis	мікоз; хвороба, викликана патогенними грибками
-necrosis	омертвіння, відмирання тканин
-opsia	розглядання, обстеження
-pathia	хвороба
-penia	недостатність
-pepsia	травлення
-pexia	оперативне кріплення, фіксація
-phagia	ковтання

Методичні вказівки з латинської мови**для студентів I курсу спеціальності «Фізична реабілітація»**

-philia	схильність
-phobia	страх
-plastica	оперативне відновлення форми або функції органа, пересадка тканин
-plegia	параліч
-ptosis	опущення
-rrhagia	кровотеча
-rrhaphia	зашивання
-rrhoea	виділення
-rrhexis	розрив
-sclerosis	затвердіння
-scopia	обстеження за допомогою спеціальних інструментів
-spasmus	судома
-stenia	сила
-stenosis	звуження
-stomia	накладання оперативного свища
-therapia	метод лікування
-thermia	нагрівання
-throphia	живлення тканин
-tomia	розріз
-tonia	наявність тонусу
-uria	стан сечі

Грецькі префікси

a- (an-)	заперечення, відсутність
anti-	проти
dys-	розлад
hyper-	над-; а) перевищення норми; б) надмірний вміст чогось
hypo-	під-; а) нестача чогось відносно норми; б) знаходження нижче чогось
peri-	навколо, біля
para-	а) біля, з двох боків; б) тканини, що оточують орган; в) схожість
epi-	на-, над-

Грецькі суфікси

-itis	запалення
-oma	пухлина

Вправа 1

Виділіть корені та терміноелементи, визначте їх значення, перекладіть термін:

Phytotherapia, histologia, myelopathia, glossalgia, hydraemia, hyperergia, dysergia, hypergia, hypalgesia, phlebographia, anaemia, cholecystotomia, cholecystographia, cystoscopy, cytologia, phlebotasia, hydrotherapia, encephalalgia, brachialgia, neuralgia, enteritis, cheilotomia, gastritis, encephalitis, rhinoscopy, rhinitis, gastroptosis.

Вправа 2

Утворіть складні терміни з: а) таким коренем; б) таким терміноелементом:

- а) aden- (-tomia, -ectomy, -pathia)
blephar- (-scopy, -algia, -rrhagia)
gloss- (-rrhagia, -algia)
phleb- (-rrhagia, -rrhaphia, -scopy, -tomia)
dactyl- (-ectomy, -scopy, -tomia)
ophthalm- (-pathia, -scopy)
б) -algia (cholecyst-, cyst-)
-ectomy (aden-, gastr-, phleb-)
-logia (cyt-, ophthalm-)
-rrhaphia (phleb-, cyst-)
-scopy (cyst-, phleb-, gastr-)

Вправа 3

Замість крапок вставте відповідні префікси:

1. Переповнення кров'ю – ...aemia. 2. Надчеревний – ...gastricus.
3. Розлад ковтання – ...phagia. 4. Протиотрута – ...dotum. 5. Знижена чуттєвість – ...aesthesia. 6. Недостатність кисню в крові – ...oxaemia
7. Навколосерцева сумка – ...cardium. 8. Надмірний розвиток (тканини, органу) – ...trophia.

Тема 12 ТРЕТЯ ВІДМІНА ІМЕННИКІВ (declinatio tertia). ТИПИ ВІДМІНЮВАННЯ

Приголосний тип

Вправа 1

Перекладіть речення українською мовою:

1. Oculi et nasus hominis. 2. Calor signum morbi est. 3. Apex pulmonis.
4. Tumor et rubor in pede. 5. Morbus pulmonum hominis bene curamus. 6. Pulmo

**Методичні вказівки з латинської мови
для студентів I курсу спеціальності «Фізична реабілітація»**

dexter et pulmo sinister in cavo thoracis locantur. 7. Clavicula formam litterae S habet. 8. Aēr per laryngem et tracheam in pulmones penetrat (попадає). 9. Aēr purus hominibus sanis et aegrotis necessarius est. 10. Pulmones videmus. 11. Sudor frigidus morbi signum est.

Мішаний та голосний тип

Вправа 2

Перекладіть речення:

1. Dentes incisivi. 2. Pars petrosa. 3. Auris interna. 4. Pia mater, dura mater encephali. 5. Vasa sanguinea. 6. Fractura ossium pedis. 7. Radices dentium. 8. Caput pars corporis hominum et animalium est. 9. Medicus radicem dentis curat. 10. In parte sinistra corporis cor est. 11. Audimus auribus, videmus oculis. 12. Nomina dentium sunt: incisivi, canini, praemolares, serotini vel dentes sapientiae. 13. Magnitudo ossium corporis varia est. 14. Ossa pedis sunt: tarsus, metatarsus, phalanges digitorum pedis.

Тема 13

ІМЕННИКИ ЧОЛОВІЧОГО РОДУ ТРЕТЬОЇ ВІДМІНИ

Іменники чоловічого роду III відміни мають у Nom. Sing. такі закінчення: **-o, -or, -os, -er, -es, -ex.**

Лексичний мінімум

abductor, oris m	відвідний м'яз
adductor, oris m	привідний м'яз
apex, icis m	верхівка
depressor, oris m	м'яз-опускач
extensor, oris m	м'яз-розгинач
flexor, oris m	м'яз-згинач
levator, oris m	м'яз-підіймач
pollex, icis m	великий палець руки
index icis m	вказівний палець
paries, etis m	стінка
pes, pedis m	стопа
pulmo, onis m	легеня
rotator, oris m	м'яз-обертач
tumor, oris m	пухлина
venter, tris m	живіт

Виятки

mater, tris f	мозкова оболонка
cor, cordis n	серце
os, oris n	рот
os, ossis n	кістка
tuber, eris n	горб
cadaver, eris n	труп

**Грецькі дублети до латинських іменників чоловічого роду
III відміни**

dens	odont-	зуб
dolor	alg-	біль
lien	splen-	селезінка
pulmo	pneum-	легеня
ren	nephr-	нирка
sanguis	haemat-	кров
tendo	ten-	сухожилок
tumor	onc-	пухлина

Вправа 1

Перекладіть речення:

1. Cortex cerebri. 2. Apex cordis. 3. Musculi adductores, abductores, flexores, extensores, depressores. 4. Musculus extensor pollicis longus. 5. Digiti pedum. 6. Musculus depressor anguli oris. 7. Lingua in cavo oris locatur. 8. Pulmo in lobos dividitur. 9. Cancer pulmonis. 10. Ligamentum apicis dentis. 11. Ren dexter. 12. Sanguis natura calidus et humidus est, colore ruber, qualitate dulcis.

**Тема 14
ІМЕННИКИ ЖІНОЧОГО РОДУ ТРЕТЬОЇ ВІДМІНИ**

Іменники жіночого роду мають у Nom. Sing. такі закінчення: **-as, -es, -is, -us, -s, -x, -do, -go, io.**

Лексичний мінімум

appendix, icis f	придаток, червоподібний відросток сліпої кишки
articulatio, onis f	суглоб
auris, is f	вухо

Методичні вказівки з латинської мови**для студентів I курсу спеціальності «Фізична реабілітація»**

cartilago, inis f	хрящ
cutis, is f	шкіра
epidermis, is f	епідерма
phalanx, ngis f	фаланга
pelvis, is f	таз, клубова кістка

Винятки

atlas, atlantis m	атлант, перший шийний хребець
axis, is m	вісь, другий шийний хребець
coccyx, ygis m	куприк
dens, dentis m	зуб
hallux, ucis m	великий палець ноги
larynx, ngis m	гортань
pharynx, ngis m	глотка
sanguis, inis m	кров
tendo, inis m	сухожилок
thorax, acis m	грудна клітина
varix, icis m	венозний вузол
pancreas, atis n	підшлункова залоза
vas, vasis n	судина

Грецькі дублети до латинських іменників жіночого роду**III відміни**

articulatio, onis	arthr-	суглоб
auris, is	ot-	вухо
bilis, is	chole-	жовч
cartilago, inis	chondr-	хрящ
cutis, is	dermat-	шкіра
mater, tris	mening-	мозкова оболонка

Вправа 1*Перекладіть речення українською мовою:*

1. Radix pulmonis.
2. Multae sunt inflammationes ut arthritis, bronchitis, gingivitis et ceterae.
3. Articulatio composita.
4. Articulationes digitorum pedis.
5. Divisio vasorum est in arterias, venas et vasa lymphatica.
6. Gingivae in ore hominis sunt.
7. Ossa inter se (між собою) ligamentis et cartilagineis junguntur.
8. In extremitatibus musculi longi sunt.
9. Cartilagineis laryngis.
10. Aër purus ad sanitatem hominis necessarius est.

Тема 15
ІМЕННИКИ СЕРЕДНЬОГО РОДУ ТРЕТЬОЇ ВІДМІНИ

Іменники середнього роду III відміни мають у Nom. Sing. такі закінчення: **-e, -al, -ar, -ma, -men, -t, -ur, -us, -c.**

Лексичний мінімум

abdomen, inis n	живіт
caput, itis n	голова
corpus, oris n	тіло
crus, cruris n	гомілка
femur, oris n	стегно
hepar, atis n	печінка
occiput, itis n	потилиця
pectus, oris n	груди

Винятки

ren, renis n	нирка
lien, lienis n	селезінка
aden, adenis m (грец.)	залоза

**Грецькі дублети до латинських іменників середнього роду
III відміни**

cor, cordis	cardi-	серце
caput, itis	cephal-	голова
jecur, oris	hepat-	печінка
pus, puris	pu-	гній
os, oris	stomat-	рот
os, ossis	oste-	кістка
vas, vasis	angi-	судина

Вправа 1

Перекладіть речення українською мовою:

1. Foramen venae cavae. 2. Foramen spinosum. 3. Caput femoris. 4. Ulcera benigna et maligna sunt. 5. Ossa corporis hominis. 6. Ossa cranii. 7. Ossa capitis. 8. Ossa pedis. 9. Fractura femoris. 10. Apex capitis fibulae. 11. Caput pars corporis hominum et animalium est. 12. In parte sinistra corporis cor est. 13. Vasa sanguinea. 14. Fractura ossium pedis.

Вправа 2

Розберіть терміни за складом, поясніть їх значення:

Osteonecrosis, pneumotomia, oncologia, osteodystrophia, stomatorrhagia, stomatologia, otorhoea, chondrodystrophia, tenorrhaphia, angiorrhaxis.

Вправа 3

Утворіть складні терміни з: а) таким коренем; б) таким терміно-елементом:

- а) -logia (haemat-, angi-, ot-, cardi-)
-algia (arthr-, chondr-, odont-, ot-)
-rrhagia (neph-, dermat-, ot-, angi)
-tomia (splen-, pneum-, arthr-, chondr-, angi-)
-pathia (neph-, arthr-, cardi-, my-)
б) neph- (-tomia, -rrhagia, -pathia, -ectomy)
ot- (-algia, -rrhoea, -graphia, -scopia)
arthr- (-tomia, -plastica, -pathia, -logia)

Тема 16 ОСОБЛИВОСТІ ТРЕТЬОЇ ВІДМИНИ

Лексичний мінімум іменників жіночого роду,
які закінчуються на -sis

anamnesis, is f	анамнез, пригадування
anamnesis morbi	пригадування обставин хвороби
basis, is f	основа
crisis, is f	криза
diagnosis, is f	діагноз, висновок про характер і суть
dosis, is f	доза
pro dosi	разова доза
epicrisis, is f	епікриз, висновок у історії хвороби
hypophysis, is f	нижній мозковий придаток
metastasis, is f	метастаз, пересування
narcosis, is f	наркоз, приспання
prognosis is f	передбачення розвитку хвороби
pro narcosi	для наркозу
paralysis, is f	параліч
sclerosis, is f	затвердіння
sepsis, is f	гниття

**Лексичний мінімум іменників середнього роду,
які закінчуються на -та**

diaphragma, atis n	діафрагма, грудочеревна перетинка
fibroma, atis n	пухлина волокнистої тканини
myoma, atis n	пухлина м'язової тканини
neoplasma, atis n	новоутворення
oedema, atis n	набряк
plasma, atis n	плазма, рідка частина крові
sarcoma, atis n	злаякісна пухлина
symptoma, atis n	ознака, симптом
systhema, atis n	система
trauma, atis n	ушкодження

Вправа 1

Перекладіть речення українською мовою:

1. Emphysema (розширення) pulmonum. 2. Basis cranii. 3. Systema nervosum. 4. Anamnesis vitae, anamnesis morbi aegroti ad bonam diagnosim necessariae sunt. 5. Paralysis nervi optici. 6. Crisis morbi. 7. Systole et diastole cordis. 8. Larynx, thorax, pelvis, partes corporis hominis sunt. 9. Cor centrum systematis sanguiferi est. 10. Diaphragma pectus a (від) ventre sejungit. 11. Diagnosis et prognosis curationem levant. 12. Carcinoma neoplasma malignum est.

Слова до вправи:

diastole, is f – розширення серця;
malignus, a um – злоякісний;
systole, is f – скорочення серця.

**Тема 17
ПРИКМЕТНИКИ ТРЕТЬОЇ ВІДМІНИ.
СУФІКСИ ПРИКМЕТНИКІВ ТРЕТЬОЇ ВІДМІНИ**

Лексичний мінімум

abdominalis, e	черевний
articularis, e	суглобовий
biceps, epis	двоголовий
brevis, e	короткий
capillaris, e	капілярний

Методичні вказівки з латинської мови

для студентів I курсу спеціальності «Фізична реабілітація»

cervicalis, e	шийний
cranialis, e	черепний
dorsalis, e	спинний
facialis, e	лицьовий
femoralis, e	стегновий
frontalis, e	лобовий
lateralis, e	боковий
nasalis, e	носовий
occipitalis, e	потиличний
pectoralis, e	грудний
sacralis, e	крижовий
temporalis, e	скроневий
teres, etis	круглий
triceps, tricipis	триголовий
vertebralis, e	хребетний

Грецькі дублети до латинських прикметників

III відміни

brevis, e	brachy-	короткий
celer, eris, ere	tachy-	швидкий
dulcis, e	glyk-, glyc-	солодкий
mollis, e	malac-	м'який
omnis, e	pan-	весь, всякий

Вправа 1

Перекладіть речення українською мовою:

1. Foramen occipitale magnum.
2. Ossa frontalia, temporalia, occipitalia, parietalia, nasalia.
3. Systema nervosum centrale.
4. Paralysis nervi facialis.
5. Ligamenta intercostalia.
6. Palatum durum et molle.
7. Ligamenta ossa cum ossibus conjungunt.
8. Ossa capitis, brachii et pedum
9. Canalis sacralis.
10. Os sacrum.
11. Musculi breves.
12. Ganglion (нервовий вузол) cervicale.
13. Os parietale.
14. Columna vertebralis.
15. Articulatio simplex.
16. Margo lateralis.
17. Dura mater medullae spinalis.
18. Dens molaris (кутній).
19. Glandulae lacrimales.
20. Nodi lymphatici occipitales.
21. Vena centralis retinae.
22. Vena temporalis media.
23. Venae nasales externae.
24. Vena dorsalis linguae.
25. Musculus intercostalis.
26. Musculi intercostales externi.
27. Musculi levatores costarum breves.
28. Foramen occipitale magnum.
29. Ossa frontalia, temporalia, occipitalia, parietalia, nasalia.

Вправа 2

Утворіть та перекладіть прикметники з суфіксами -al, -ar:

Scapula, ae f – лопатка; abdomen, inis n – живіт; pectus, oris n – груди; caput, itis n – голова; sacrum, i n – крижі; nasus, i m – ніс; cervix, icis f – шия; maxilla, ae f – верхня щелепа; thorax, acis m – грудна клітина; tibia, ae f – велика гомілкорова кістка; brachium, ii n – плече; radius, ii m – променеорова кістка; ulna, ae f – лікторова кістка.

Вправа 3

Утворіть та перекладіть прикметники з суфіксами -il, -bil:

numero, are – рахувати, curo, are – лікувати, transporto, are – перевозити

Вправа 4

Виділіть словотворчі елементи та перекладіть терміни:

Hyperglycaemia, panarthritis, glycaemia, bradycardia, tachycardia, panotitis, panarteriitis, osteomalacia.

Тема 18
ДІЄПРИКМЕТНИК ТЕПЕРІШНЬОГО ЧАСУ
АКТИВНОГО СТАНУ

Лексичний мінімум

aorta ascendens	висхідна аорта
aorta descendens	низхідна аорта
arteriae communicantes	зв'язкові артерії
arteriae comitantes	супровідні артерії
costae fluctuantes	коливні ребра
dentes permanentes	постійні зуби
nervus abducens	відвідний нерв
nervus recurrens	поворотний нерв
nervus perforans	проколюючий нерв

Вправа 1

Утворіть дієприкметник теперішнього часу активного стану від:

fluctuo, are   коливатися
comitor, ari   супроводити
perforo, are   проколювати
adjuvo, are   допомагати

Вправа 2

Перекладіть речення:

1. Typhus (тиф) abdominalis et typhus recurrens morbi periculosi sunt.
2. Costa undecima (11-е) et costa duodecima (12-е) appellantur costae fluctuantes. 3. Aorta ascendens et descendens. 4. Arteriae dividuntur in arterias communicantes, comitantes, perforantes, recurrentes, profundas. 5. Partes formulae remediorum sunt: basis vel remedium cardinale, remedium adjuvans, remedium corrigens.

Слова до вправ:

advoco, are – запрошувати;

consulto, are – радитися, обговорювати.

Тема 19

ДІПРИКМЕТНИК МИНУЛОГО ЧАСУ ПАСИВНОГО СТАНУ

Лексичний мінімум

arteriae circumflexae	артерії обгинаючі
articulatio composita	складний суглоб
lamina perforata	прорвана пластинка
processus transversus	поперечний відросток
punctum fixum	нерухома точка
anaemia acquisita	набута анемія
functio laesa	порушена функція

Вправа 1

Утворіть дієприкметники минулого часу пасивного стану від дієслів:

Circumflecto, flexi, flexum, ere

загинати

Compono, posui, positum, ere

складати

Perforo, avi, atum are

проколювати

Transverto, verti, versum, ere

повертати

Figo, fixi, fixum, ere

прикріплювати

Acquiro, quisivi, quisitum, ere

набувати

Laedo, laesi, laesum, ere

ушкоджувати

Вправа 2

Перекладіть українською мовою:

1. Arteria transversa. 2. Nervus transversus. 3. Ligamentum transversum.
4. Crista transversa. 5. Vitium innatum. 6. Arteriae circumflexae humeri.
7. Tendo conjunctivus. 8. Pulsus abruptus. 9. Vitium cordis innatum.

10. Vulnus perforatum. 11. Arteria circumflexa femoris medialis. 12. Sunt multae arteriae circumflexae: arteria circumflexa scapulae, arteriae circumflexae humeri anterior et posterior et ceterae. 13. Functio laesa symptoma inflammationis est.

Слова до вправи:

abruptus, a, um – відривчастий, уривчастий;
 conjunctivus, a um – сполучний;
 inflammatio, onis f – запалення;
 innatus, a, um – вроджений;
 medialis, e – середній, медіальний;
 vitium, i n – порок, вада;
 vulnus, eris n – рана.

Тема 20, 21
СТУПЕНІ ПОРІВНЯННЯ ПРИКМЕТНИКІВ
(Gradus comparationis).
СТУПЕНІ ПОРІВНЯННЯ, УТВОРЕНІ ВІД РІЗНИХ ОСНОВ.
НЕПОВНІ СТУПЕНІ ПОРІВНЯННЯ ПРИКМЕТНИКІВ

Лексичний мінімум

anterior, ius	передній
exterior, ius	зовнішній
inferior, ius	нижній
posterior, ius	задній
superior, ius	верхній

Вправа 1

Перекладіть речення:

1. Musculus latissimus dorsi. 2. Dentes ossibus duriores sunt. 3. Periodus incubationis typhi abdominalis longior est, quam periodus typhi recurrentis, periodus typhi exanthematici longissima est. 4. Aqua aëre gravior est. 5. Cibus simplex est utilissimus. 6. Costa prima brevior et latior est costis reliquis. 7. Oculi in parte superiore faciei locati sunt. 8. Dentium, oculorum, aurium dolor acutissimus est. 9. Prima costa omnium costarum latissima est. 10. Dolor animi morbus gravior est, quam corporis. 11. Dentes lacte candidiores. 12. Hepar est glandula maxima in corpore humano, in parte superiore abdominis sita. 13. Omnium vasorum vasa capillaria minima et tenuissima sunt. 14. Pelvis in pelvim maiorem et pelvim minorem dividitur. 15. Circulus sanguinis maior circulo sanguinis minore multo longior est. 16. In parte corporis inferiore abdomen locatur.

Вправа 2

Перекладіть текст:

Ossa corporis humani

Ossa partes durissimae corporis humani sunt et in ossa capitis, trunci et membrorum dividuntur. Complexus ossium sceleton vocatur. Ossa octo cranium cerebri formant. Cranium cerebri formam ovalem habet. Ossa corporis humani diversa sunt. Ossa capitis: os occipitale, sphenoidale, frontale, ethmoidale (решітчаста) et cetera. Ossa trunci: vertebrae, costae, sternum. Ossa membri superiores: clavicula, scapula, humerus, ulna, radius, et cetera. Forma et magnitudo ossium diversae sunt: ossa longa, brevia, plana (рівні) et crassa. Ossa articulationibus, ligamentis, cartilaginibus junguntur.

Тема 22 ПРИСЛІВНИК (Adverbium)

Вправа 1

Перекладіть речення:

1. Bene laboramus et bene vivimus. 2. De mortuis aut bene aut nihil. 3. Medicus pleuritidem siccam exacte curat. 4. Post labores semper quies necessaria est. 5. Qui bene dignoscit, bene curat. 6. Medici, ut Celsus sentit, cito, tuto et jucunde curare debent. 7. Bene et recte curare non potest (може) medicus, si origo morbi ignota est. 8. Multos morbos facilius devitare, quam curare. 9. Tumores malignos saepe difficile est curare. 10. Multum vinum bibere, non diu vivere. 11. Aegrotus jam bene dormit. 12. Doses minimae non semper doses optimae sunt.

Слова до вправи:

devito, are – уникати;
malignus, a, um – злоякісний;
bibere, ere – пити;
dormio, ire – спати.

Тема 23 ЧЕТВЕРТА ВІДМІНА ІМЕННИКІВ (declinatio quarta)

Лексичний мінімум

Arcus, us m	дуга
auditus, us m	слух

sinus, us m	пазуха
processus, us m	відросток
manus, us f	рука
genu, us n	коліно
meatus, us m	прохід
collapsus, us m	гостра судинна недостатність, колапс
infarctus, us m	місце омертвіння в наслідок припинення кровопостачання, інфаркт
abscessus, us m	нарив
status, us m	стан
sensus, us m	почуття, відчуття
cornu, us n	ріг
visus, us m	зір

Вправа 1

Перекладіть речення:

1. Fractura manus dextrae. 2. Sinus frontalis. 3. Processus transversus, articularis. 4. Radix arcus vertebrae 5. Meatus nasi. 6. Status aegroti. 7. Arcus aortae prope columnam vertebrarum situs est. 8. In casibus dubiis medici saepe alios medicos advocant et inter se consultant. 9. Sunt in homine quinque sensus: visus, auditus, gustus, odoratus, tactus. 10. Exitus letalis. 11. In vertebra processus varios observamus: processus spinosos, transversos, articulares. 12. In ossibus cranii varii sinus sunt: sinus frontalis, sphenoidalis, maxillaris.

Тема 24 П'ЯТА ВІДМІНА ІМЕННИКІВ (declinatio quinta)

Лексичний мінімум

caries, ei f	гниль, трухлявість
dies, ei f, m	день
facies, ei f	обличчя
macies, ei f	худорлявість, виснаженість
rabies, ei f	каз
res, rei f	річ, справа
sanies, ei f	сукровиця, сік
scabies, ei f	шорсткість, короста

Методичні вказівки з латинської мови

для студентів I курсу спеціальності «Фізична реабілітація»

series, ei f	ряд
species, ei f	вид, різновид
superficies, ei f	поверхня

Вправа 1

Перекладіть речення:

1. Frons, oculi, nasus, os sunt partes faciei. 2. Series longa vertebrarum. 3. Res simplex. 4. Caries dentium chronica. 5. Species typhi variae sunt: typhus exanthematicus (висипний), recurrens, abdominalis et cetera. 6. In superficie cutis epidermis locata est. 7. Medicamentum contra scabiem. 8. Rabies morbus letalis est. 9. Sunt dies critici morborum gravium: post diem criticum calor cito cadit. 10. Contra rabiem antidotum est. 11. Contra rabiem remedia habemus. 12. Facies hominis ante mortem facies Hippocratica vocatur. 13. Caries dentium periculosa est.

Вправа 2

Доповніть закінчення в латинських словах:

1. Unguenta contra scab... (Мазі проти свербіння).
2. Longitudo di... diversa est (Тривалість днів різна).
3. R... naturales et non naturales (Природні та неприродні речі).
4. In numero speci... notae sunt speci... aromaticae et speci... pectorales (У числі сборів відомі ароматичні та грудні).

Тема 25 ЧИСЛІВНИКИ (Numeralia)

Вправа 1

Перекладіть речення:

1. Columna vertebralis ex vertebrae triginta tribus constat. 2. In cranio os frontale unum est, ossa temporalia duo sunt. 3. In ore hominis adulti triginta duo dentes sunt: sex dentes molares (кутні) in maxilla et sex dentes molares in mandibula. 4. In cranio ossa viginti tria sunt. 5. Prima vertebra atlas nominatur. 6. In cavo thoracis hominis pulmones duo et cor sunt. 7. In nonnullis morbis dies septimus criticus est. 8. Manus duae digitos decem habent. 9. Pulsus hominis sani ictus (ударів) septuaginta – octoginta habet. 10. Renes, duae glandulae magnae in regione abdominis locantur. 11. In corpore humano membra duo superiora et membra duo inferiora sunt. 12. Musculus biceps femoris capita duo habet: caput longum et breve.

Вправа 2

Перекладіть текст:

MEMBRA CORPORIS HOMINIS

Homini sunt unum caput, duae manus, duo pedes. In capite hominis videmus: duas aures, duo tempora, et unam faciem. In facie sunt: una frons, duo oculi, unus nasus, duae genae, et unum mentum. Frons, summa pars capitis, aut lata, aut angusta est. Os labia claudunt. In ore sunt dentes et lingua. Aetate puerili dentes lactei increscunt. Postea dentes lactei decidunt, dentes autem permanentes increscunt. Alii dentes unam radicem, alii tres radices habent. In omni dente corona dentis est.

Тема 26 ЗАЙМЕННИКИ (Pronomina)

Вправа 1

Перекладіть речення:

1. Medicus me curat. 2. Vitam nostram defendimus. 3. Medici nos curant. 4. Quid vides collega? 5. Quis aegrotus est? 6. Collega narrat mihi de structura cordis. 7. Quae medicina non sanant, ea ferrum sanat. Quae ferrum non sanat, ea flamma sanat. Quae flamma non sanat, ea medici sanare non possunt (можуть). (Hippocrates) 8. Et ego, et tu nunc in primo cursu studentes sumus. 9. Hic locus est, ubi mors gaudet succurrere (допомогти) vitae. 10. Hoc remedium contra tussim efficax est. 11. Nemo nostrum aeger est. 12. Musculi suas extremitates (кінці) habent. 13. Sapo viridis adhibetur aut in medicamentis aut per se (у чистому вигляді). 14. Pulmones in partes dividuntur, quae lobi nominantur. 15. Ossa inter se ligamentis et cartilaginibus junguntur.

Тема 27 ПРИЙМЕННИКИ. СЛОВОТВІР. НАЙВАЖЛИВІШІ СУФІКСИ ІМЕННИКІВ.

Суфікси іменників першої відміни:

-ur-a вказує на результат дії. Напр.: fractura, ae f перелом (від frango – ламаю).

-ul-a, cul-a, ol-a, ell-a надають слову зменшувального значення. Напр.: cuticula, ae f – шкірка (від cutis, is f – шкіра); patella, ae f – надколінок (від patera, ae f – чаша).

Суфікси іменників другої відміни:

-ment-um вказує на дію або на результат дії. Напр.: ligamentum – зв’язка (від ligo – зв’язую).

-ul-us, -cul-us, -ol-us надають слову зменшувального значення. Напр.: caritulum – головка (від carut, caritis – голова).

-ism-us означає хворобу або отруєння. Напр.: alcoholismus – алкоголізм (від alcohol, olis m – алкоголь).

Суфікси іменників третьої відміни:

-it-is вказує на запальний процес. Напр.: encephalitis, idis f – запалення головного мозку (від encephalon, i n – головний мозок).

-os-is позначає назви хвороб незапального характеру. Напр.: lipomatosi, is f – ліпоматоз, скупчення жирової тканини в окремих частинах тіла (від lipoma, atis n – жировик).

-io вказує на дію або результат дії. Напр.: injectio, onis f – ін’єкція, вливання (від incio, injeci, injectum, incere – вливати).

-ias-is позначає назви хвороб незапального характеру, ознаки хвороб. Напр.: leontiasis, is f – леонтіаз, лев’яче обличчя (ознака прокази) (від leo, leonis m – лев).

Суфікси іменників четвертої відміни:

-us вказує на відчуття, стан або дію. Напр.: auditus, us m слух (від audio, audivi, auditum audire – слухати).

Вправа 1

За допомогою суфіксів а) -ul-, б) -ol- утворіть іменники зі зменшувальним значенням:

а) ключик (clavis, is f – ключ), міхурець (vesica, ae f – міхур), трубочка (tuba, ae f – труба);

б) ямочка (fovea, ae f – яма), корінчик (radix, icis f – корінь)

Вправа 2

Від поданих слів утворіть за допомогою суфіксів а) -ul-us, б) -cul-us іменники зі зменшувальним значенням:

а) saccus, i m – мішок, мішечок – ..., lobus, i m – частка, часточка – ..., globus, i m – куля, кулька – ... .

б) venter, ventris – живіт, шлунок, шлуночок – ..., gamus, i m – гілка, гілочка – ... .

Вправа 3

*Від поданих дієслів утворіть іменники за допомогою суфікса **ment-um**, додаючи його до основи інфінітива:*

Instruere (будувати) – інструмент – ..., ornare (прикрашати) – прикраса – ..., medicari (лікувати) – ліки – ... .

Вправа 4

Визначте значення складових частин іменників. Перекладіть іменники українською мовою:

- 1) encephalitis, idis f, 2) meningitis, idis f, 3) laryngitis, idis f,
- 4) pharyngitis, idis f.

Вправа 5

Утворіть від поданих дієслів іменники з суфіксом -іо, перекладіть їх:

- muto, avi, atum, are – змінювати
ausculto, avi, atum, are – вислуховувати
palpo, avi, atum, are – ощупувати
transfundo, fudi, fusum, ere – переливати

Вправа 6

Утворіть іменники, що позначають запалення органів:

- appendix, icis f – апендикс
gaster, tris f – шлунок
tonsilla, ae f – міндальовидна залоза
pancreas, atis n – підшлункова залоза

Вправа 7

Вкажіть суфікс у поданих іменниках. Поясніть терміни:

Hyperthyreosis, elephantiasis, leucocytosis, acidosis, nephrolithiasis.

Слова до вправи:

- acidum, i n – кислота;
glandula thyreoidea – щитовидна залоза;
elephas, ntis f – слон;
leucocytus, i m – лейкоцит;
lithos – камінь;
nephros – нирка.

Вправа 8

Утворіть та перекладіть іменники, що позначають відчуття:

- Video, vidī, visum, videre – бачити
Sentio, sensi, sensum, sentire – відчувати
Tango, tetigi, tactum, tangere – торкатися

Вправа 9

Утворіть та перекладіть іменники IV відміни від дієслів:

Pello, repuli, pulsum, pellere – бити, штовхати

Exeo, exii, exitum, exire – виходити

Procedo, processi, processum, procedere – йти вперед

Вправа 10

Перекладіть речення:

1. Arteriae a corde purum sanguinem et spiritum recipiunt. 2. Ad memoriam. 3. Contra morbos multa medicamenta habemus. 4. Pro die. 5. Medicamenta sumuntur per os, per rectum et per injectiones. 6. Cor e tela musculosa constat. 7. Per venas sanguis ad cor revertitur. 8. Crus est ex ossibus duobus (двох). 9. Medicus aegroto injectio sub cutem facit.

Слова до вправи:

spiritus, us m – повітря;

musculosus, a, um – м'язовий;

tela, ae f – тканина.

ТЕСТИ

1. Визначте відміну іменників:

<i>Варіант 1</i>	<i>Варіант 2</i>
Cranium, i n Crista, ae f Sulcus, i m Processus, us m Corpus, oris n	Facies, ei f Sinus, us m Cavum, i n Cornu, us n Fovea, ae f

2. Узгодьте прикметник з іменником I-II відміни:

<i>Варіант 1</i>	<i>Варіант 2</i>
1) Crista... a) externus 2) Labium... б) externa 3) Nervus... в) externae 4) Laminae... г) externum	1) Ligamentum... a) externus 2) Rami... б) externae 3) Musculus... в) externum 4) aperturae... г) externi

3. Визначте правильно узгоджені терміни:

<i>Варіант 1</i>	<i>Варіант 2</i>
1) Довгий м'яз 2) Глибокі вени 3) Поперечна пазуха	а) musculus latus б) musculus lata а) vena profunda б) venae profundae а) sinus transversus б) sinus transversi
	1) Піднебінна борозна 2) Поперечні відростки 3) Широка поверхня
	а) sulcus palatinus б) sulcus palatina а) processus transversi б) processus transversus а) facies lata б) facies latae

4. Визначте форму дієслів:

<i>Варіант 1</i>	<i>Варіант 2</i>
1) sterilisat; 2) dividunt; 3) teritur; 4) finiuntur; 5) finit; 6) habet	1) filtratur; 2) videt; 3) veniunt; 4) spectamus; 5) mutamur; 6) times

5. Визначте рід іменника III відміни:

<i>Варіант 1</i>	<i>Варіант 2</i>
1) flos, floris; 2) articulatio, onis;	1) corpus, oris; 2) nomen, inis;

Методичні вказівки з латинської мови**для студентів I курсу спеціальності «Фізична реабілітація»**

3) basis, is;	3) regio, onis;
4) foramen, inis;	4) imago, inis;
5) ulcus, eris;	5) mos, moris;
6) tumor, oris	6) vertex, icis

6. Визначте відмінки іменників III відміни:

<i>Варіант 1</i>	<i>Варіант 2</i>
1) regiones;	1) foramina;
2) hominum;	2) cartilago;
3) margo;	3) dentes;
4) nomina;	4) ulcera;
5) canales;	5) pedum;
6) parietum	6) animalium

a) Nom. Sing., b) Gen. Sing., c) Nom. Plur., d) Gen. Plur.

7. Узгодьте іменник з прикметником III відміни:

<i>Варіант 1</i>	<i>Варіант 2</i>
1) tendo, inis m (longitudinalis, e);	1) fossa, ae f (lateralis, e);
2) columna, ae f (vertebralis, e);	2) margo, inis m (lateralis, e);
3) musculus, i m (occipitalis, e);	3) canalis, is m (femoralis, e);
4) os, ossis n (occipitalis, e);	4) foramen, inis n (ovalis, e);
5) cornu, us n (sacralis, e);	5) pars, partis f (temporalis, e);
6) facies, ei f (sacralis, e);	6) crus, cruris n (brevis, e);
7) canalis, is m (alveolaris, e);	7) fascia, ae f (cervicalis, e);
8) vena, ae f (spinalis, e);	8) crista, ae f (lateralis, e);
9) regio, onis f (abdominalis, e);	9) vas, vasis n (capillaris, e);
10) ramus, i m (bronchialis, e)	10) cartilago, inis f (articularis, e)

8. Утворіть вищий ступінь прикметників:

<i>Варіант 1</i>	<i>Варіант 2</i>
1) profundus, a, um;	1) altus, a, um;
2) gravis, e;	2) levis, e;
3) celer, eris, ere;	3) dives, itis;
4) simplex, icis;	4) saluber, bris, bre;
5) pulcher, chra, chrum	5) calidus, a, um

9. Утворіть найвищий ступінь прикметників:

<i>Варіант 1</i>	<i>Варіант 2</i>
1) tenuis, e;	1) mollis, e;
2) jucundus, a, um;	2) frigidus, a, um;
3) latus, a, um;	3) simplex, icis;
4) ruber, bra, brum	4) niger, gra, grum

10. Напишіть у звичайному ступені прикметники, перекладіть словосполучення:

<i>Варіант 1</i>	<i>Варіант 2</i>
1) ala major...	1) canales minimi...
2) alae minores...	2) diagnosis pessima...
3) circulus sanguinis major...	3) glandula maxima...
4) habitus melior...	4) tuberculum minus...

a) bonus, a, um; b) magnus, a, um; c) malus, a, um; d) parvus, a, um.

11. Визначте іменники, які позначають хвороби: а) запального характеру; б) незапального характеру; в) пухлини:

<i>Варіант 1</i>	<i>Варіант 2</i>
1) sarcoma;	1) bronchitis;
2) laryngitis;	2) neurosis;
3) dermatosis;	3) arthrosis;
4) stomatomycosis;	4) haematoma;
5) tracheitis	5) pleuritis

12. Знайдіть слово зі значенням «дослідження»:

- 1) rhinoscopia;
- 2) encephalopathia;
- 3) otorrhagia;
- 4) angiographia.

13. Знайдіть переклад терміна «пухлина нервової тканини»:

- 1) nephroptosis;
- 2) neuroma;
- 3) neuralgia;
- 4) nephroma.

14. Знайдіть термін зі значенням «рентгенологічне дослідження вен»:

- 1) phlebotomia;
- 2) phlebectasia;
- 3) phlebographia;
- 4) phlebectomia.

15. У якому терміні міститься поняття «біль»:

- 1) cystoscopy;
- 2) cardialgia;
- 3) arthropathia;
- 4) leucopenia.

ЛАТИНСЬКІ ПРИСЛІВ'Я ТА АФОРИЗМИ

	Вираз	Переклад
1	Alma mater	Мати-годувальниця
2	Alter ego	Другий я
3	A posteriori	На підставі досвіду
4	A priori	Заздалегідь, від початку
5	Aquila non captat muscas	Орел не ловить мух
6	Bene dignoscitur, bene curatur	Добре розпізнається, добре лікується
7	Citius, altius, fortius	Швидше, вище, сильніше
8	Dictum – factum	Сказано – зроблено
9	Divide et impera	Розділяй та володарюй
10	Dum spiro, spero	Доки дихаю, сподіваюсь
11	Dura lex, sed lex	Закон суровий, але ж закон
12	Errare humanum est	Людині властиво помилятися
13	Festina lente	Поспішай поволі
14	Finis coronat opus	Кінець вінчає справу
15	Ibi victoria, ubi concordia	Там перемога, де злагода
16	In vino veritas, in aqua sanitas	Істина у вині, здоров'я у воді
17	In vitro	У пробірці
18	In vivo	Експеримент на живому організмі
19	In via est in medicina via sine lingua Latina	Немає дороги в медицині без латинської мови
20	Lege artis	За правилом мистецтва
21	Lupus in fabulis	Про вовка промовка
22	Mala herba cito crescit	Бур'ян швидко росте
23	Manus manum lavat	Рука руку мие
24	Medice, cura te ipsum	Лікарю, вилікуй себе самого!
25	Memento mori	Пам'ятай про смерть
26	Mens sana in corpore sano	У здоровому тілі, здоровий дух
27	Natura sanat, medicus curat	Природа оздоровлює, лікар лікує
28	Noli nocere!	Не нашкодь!
29	Nomen est omen	Ім'я – це знамення
30	Nulla dies sine linea	Жодного дня без рядка

31	O tempora! O mores!	О часи! О звичаї!
32	Omnia mea mecum porto	Все своє ношу з собою
33	Optimum medicamentum quies est	Спокій – це найкращі ліки
34	Otium post negotium	Відпочинок після праці
35	Per aspera ad astra	Крізь терни до зірок
36	Persona grata	Бажана особа
37	Quot capita, tot sententiae	Скільки людей, стільки думок
38	Repetitio est mater studiorum	Повторення – це мати навчання
39	Sapienti sat	Розумному досить
40	Scientia potentia est	Знання – це сила
41	Sero venientibus ossa	Тим, хто пізно приходить – кістки
42	Si vis amari, ama	Хочеш, щоб тебе любили, люби
43	Sub rosa	Таємно (під трояндою)
44	Tabula rasa	Чиста дошка
45	Terra incognita	Невідома земля
46	Tertium non datur	Третього не дано
47	Ut salutas, ita salutaberis	Як ти вітаєшся, так і тебе привітають
48	Utile dulci	Корисне з приємним
49	Veni, vidi, vici	Прийшов, побачив, переміг
50	Vox clamantis in deserto	Голос волаючого у пустелі

ДЛЯ НОТАТОК

Попова Л.Г.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
з латинської мови
для студентів I курсу спеціальності «Фізична
реабілітація»

Випуск № 135

Редактор *Н. Савич*.

Технічний редактор *Г. Леценко*. Комп'ютерна верстка *К. Дорофєєва*.
Друк, фальцювально-палітурні роботи *С. Волинець*.

Підп. до друку 29.12.2009 р.

Формат 60x84¹/₁₆. Папір офсет.

Гарнітура «Times New Roman». Друк ризограф.

Умовн. друк. арк. 2,79. Обл.-вид. арк. 1,36.

Тираж 100 пр. Зам. № 2922.

Видавець і виготовлювач: ЧДУ ім. Петра Могили.

54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10.

Тел.: 8 (0512) 50-03-32, 8 (0512) 76-55-81, e-mail: vrector@kma.mk.ua.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3460 від 10.04.2009 р.